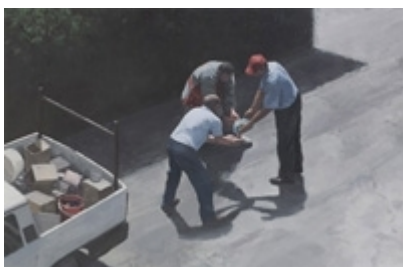

Șerban Savu pictează „Omul nou” – produsul uman preconizat de comunism

Șerban Savu este unul dintre artiștii români cunoscuți pe scena de artă internațională, listat de către Phaidon Press ca unul dintre cei mai promițători artiști contemporani ai acestor ani ([Younger than Jesus: Artist Directory, Phaidon Press](#), 2009). În martie 2009, The New York Times i-a dedicat o recenzie amplă a expoziției personale deschisă la David Nolan Gallery în New York City. Șerban Savu pictează „Omul nou” – adică, da, tocmai produsul uman preconizat de comunism – pe care caută să îl surprindă însă în anonimatul vieții de zi cu zi de după sfârșitul istoriei care-l instaurase ca erou al societății. Personajele lui, ca niște „copii ai

unui zeu mai mic”, vor parcă să umple golul lăsat de colapsul narațiunii eroice identificatoare cu altceva: și nimic nu se poate așeza în loc, decât incertitudinea însăși, violența absenței de ideal, materialitatea subminată de propriile sale spaimi. Distanța dintre ideal și realitate încarcă imaginile pictate de Șerban Savu cu o tensiune și melancolie aparte; pictura figurativă este eficient folosită aici pentru a descrie tranziția socială, cu focus pe ambiguitatea istoriei recente. (Ioana Both)

Șerban Savu în dialog cu Mihai Pop

Mihai Pop: Vorbim despre imaginea lumii după sfârșitul utopiei regimului comunist, desigur e o poveste complicată și nuanțată care traversează faze diferite în istorie. Pictura ta nu se naște neapărat dintr-o experiență personală, cu atât mai puțin dintr-o situație prelabilă, problematică sau traumatizantă, ci mai degrabă pornește de la observarea neutră („obiectivă”) a realității din jur.

Șerban Savu: Nu pot vorbi despre realitatea din jur, despre prezent fără să-l filtrez prin trecut. Și nu mă interesează doar trecutul recent – care e cel mai vizibil în societatea de azi – ci trecutul societății în ansamblul ei, Istoria. Sigur că trecutul recent are urmările cele mai palpabile azi, dar asta nu înseamnă că toate experiențele societății de până acum nu sunt vizibile prin straturile de experiență acumulată. Mă interesează mult mecanismul social, încerc să-l înțeleg – și nu doar prin pictură.

MP: Eu văd pictura ta ca fiind restrânsă la efectele vizibile ale unei perioade destul de recente, ambiguă și melancolică în condiția ei de post-tranziție... Pictezi marginalii societății, foștii eroi preconizați de către societatea socialistă, fostul Om Nou, blocat într-un teritoriu nedefinit clar: între oraș și sat. Chiar și când pictezi un peisaj, el e atins de dezolarea anilor '90ș sunt peisaje ale periferiilor, suburbiilor, aflate la limita zonelor industriale, la marginea orașelor. Dacă subiectul picturii pare calm și detașat de o situație recognoscibilă, el ascunde aceeași problematică, adevăratul subiect e conținut implicit. Pictura ta expusă recent la târgul de artă Frieze din Londra arată o familie care și-a mutat mobila din bucătărie afară în curte, pentru că renovează probabil în interior; pare o imagine calmă dar, care de fapt vorbește din nou despre tranziție/ renovare/ improvizare. Melancolia se altoiește cu un foarte accentuat sens de provizorat existențial...

ȘS: Realitatea e subiectul principal în pictura mea; cum spunea curatorul Mihnea Miran, generația noastră e alergică la utopii, în consecință mă interesează realitatea din spatele propagandei, non-eroul din falsul erou socialist, și caut în continuare adevărul despre acest „personaj” în condiția lui zilnică. Încerc să recuperez o perioadă de timp în care practic n-am aflat nimic despre acest personaj, au fost doar mărturii false, inclusiv estetic false.

MP: Este pictura ta opusul picturii realist socialiste, folosind un alt tip de realism, unul care nu glorifică mincinos, ci descrie lumea așa cum este ea vizibilă? Cum te raportezi la moda asta de-a reîncălzi estetica reprezentării socialiste care bântuie pictura figurativă din fostele țări socialiste?

ȘS: Nu mă interesează politicul în artă, și n-am încercat niciodată să fac comentarii politice prin artă, subiectele mele ating vag tema comunismului, imaginile pe care le distilez nu au nimic direct politic. Sunt anomalii și probleme sociale care nu sînt direct identificabile ca și cauză a unui regim politic, ele persistă la fel de bine în libertate ca și-n totalitarism, sunt lucruri cronicizate...

MP: Totuși, mulți dintre curatori văd în pictura ta un conținut social și politic, iertând – dacă pot să spun așa – faptul că faci pictură. Pictura li se par lor, mai întâi, un mediu învechit, neadaptat unui conținut socio-politic, iar tu ai avea meritul de a „ieși” din ea pentru a angaja conținuturi interesante pentru amatorii de artă de astăzi...? Te recunoști într-o asemenea „lectură”?

SS: Subiectul este esențial și inepuizabil, rearanjarea elementelor e infinită, mă interesează subiectul chiar în defavoarea formei de multe ori.

MP: Cum lucrezi? Știu că folosești aparatul de fotografiat. Ești un paparazzi, pândești subiectul și-l fotografiezi cu teleobiectivul de la distanță, după care decupezi, relicești imagini similare până găsești compoziția dorită...

SS: Câteodată realitatea e atât de puternică încât intervenția mea e minimă, alteori intervin și schimb, dar în general realitatea este mai complexă decât ficțiunea. Aparent pictez imagini inofensive, benigne, dar nu-i așa, căci alegerea subiectelor înseamnă deja o judecată asupra realității, înseamnă a opera în ea. Inclusiv judecăți sociale: mă interesează incongruențele care decurg din structura societății și din experiențele ei istorice. Sunt lucruri la care mă gândeam de multă vreme, dar nu știam că se pot picta.

MP: De ce pictură și nu fotografie, dacă subiectul – cu încărcătura lui socială – are o asemenea pondere în ceea ce faci?

SS: Pictura e un mediu tradițional care are o istorie lungă și eu mă raportez întotdeauna la trecutul ei, implicit subiectele pictate poartă încărcătura istoriei, imaginile pictate – oricât de sociale ar fi – nu se epuizează, nu se consumă după primul contact, mediul picturii le susține. Din același subiect aș putea să fac o pictură bună, dar (poate) o fotografie proastă; fotografiile de documentare care preced pictura nu sunt lucrări în sine, nu funcționează de sine stătător, pentru că modul meu de gândire e unul specific picturii.

MP: Ele sunt interesante ca parte din laboratorul tău – le-am inclus de curând în expoziția ta de la Berlin – dar e adevărat că funcționau doar în relație cu pictura.

Deși ești interesat de istoria / tradiția mediului picturii, nu reîncălzești formule clasicizate, iar pictura pe care o faci nu suferă de plictiseală și redundanță. Aș zice că pictura ta se definește odată cu atingerea – la începutul anilor 2000 – a unei relative stabilități sociale, moment în care sunt reacceptate tacit medii vizuale care nu presupun neapărat un răspuns la problemele urgente ale societății. Nu atât discuția legitimității sau a futilității picturii de azi – care-i obseda pe artiștii anilor '90 – a preocupat generația căreia îi aparții, ci mai degrabă ieșirea de sub incidența cercului vicios al culturii naționale cu scena ei de artă rămasă în urmă.

SS: În anii '90, pictura era încă legată în imaginarul nostru de ce se făcuse în anii de dinainte – Realismul socialist. Era o reacție firească de respingere, în plus accesul la cultura occidentală presupunea cunoașterea altor medii puternic dezvoltate de artă din vest. Nu aș alătura mica burghezie picturii încă o dată, așa cum s-a făcut de atâtea ori, pentru că mie mi se pare că pictura este la fel de valabilă ca orice alt mediu; faptul că e mai veche, că poate fi colecționată, faptul că pare mai ușor de consumat nu sunt argumente suficiente pentru respingerea ei.

MP: Tu nu emiți judecăți morale prin pictura ta, personajele – atât de reale – din picturile tale nu sunt bune sau rele, nu aceasta este cheia de citire a imaginilor tale, pictura ta e clară, dar lasă spațiu de interpretare. Uitându-te înapoi, care sunt lucrările pe care le-ai vedea într-o expoziție cuprinzătoare, și ce le face să fie alese într-o astfel de selecție? Așa poate ne vom apropia și mai mult de ceea ce constituie baza picturii tale.

SS: Tu spui că mesajul picturilor mele e direct, eu n-aș zice asta, câteodată nici nu mai știu ce le generează. Dar ele trebuie să producă un „electro-șoc”, când le privesc trebuie să-mi recreeze un impact real.

* Născut în 1978 în Sighișoara, Șerban Savu trăiește și lucrează în Cluj.

* Mihai Pop este artist vizual și coordonator al Galeriei Plan B Cluj și Berlin. Doctorand al Universității de Artă și Design din Cluj. Comisar al pavilionului României la cea de-a 52-a Bienală de la Veneția în 2007. Născut în 1974 în Cluj, Mihai Pop trăiește și lucrează în Cluj și Berlin.

Din picturile lui Șerban Savu

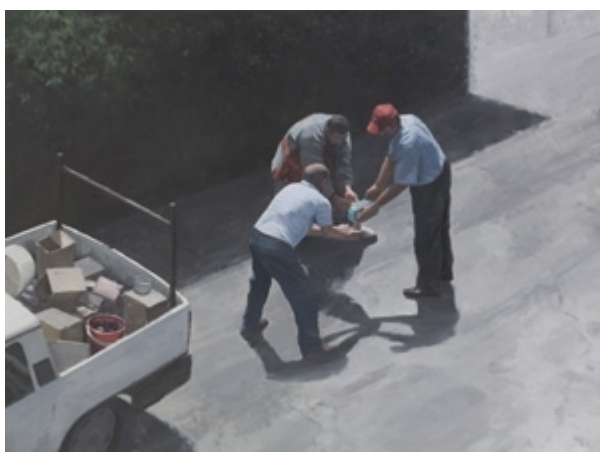
Somn fără vise

Sub limita privirii

Trei prieteni

Conversație plăcută

Platformă

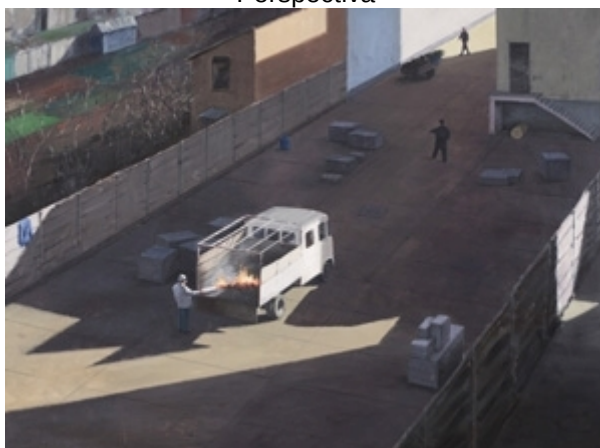
Pescarul leneș

La scaldă

Perspectivă

Șerban Savu